

**KONCEPCJA ROZWOJU
MIEJSKO-GMINNEJ
BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W CIĘŻKOWICACH
NA LATA 2026-2033**

Anna Madejska

Ciężkowice, 24 września 2026

BIBLIOTEKA WYCHODZI DO CZŁOWIEKA

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Ciężkowicach jest instytucją o długiej tradycji. Jej działalność rozpoczęła się w 1947 roku, a obecnie funkcjonuje jako samodzielna instytucja kultury posiadająca osobowość prawną. Biblioteka realizuje swoje zadania poprzez siedzibę główną w Ciężkowicach oraz filie w Bruśniku i Jastrzębi, tworząc sieć umożliwiającą dostęp do książki i usług bibliotecznych mieszkańcom różnych części gminy.

Punktem wyjścia do planowania dalszego rozwoju biblioteki jest uwzględnienie jej tradycyjnej roli i zadań, które realizuje w zakresie gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów oraz zapewniania mieszkańcom powszechnego dostępu do wiedzy, informacji, kultury i edukacji. Jednakże w dobie zmieniającej się rzeczywistości oraz moich obserwacji po niespełna 12 miesiącach pełnienia obowiązków dyrektora uważam, że biblioteka gminna powinna mocniej zaakcentować swoją obecność w życiu kulturalnym i społecznym, odpowiadać na zmieniające się potrzeby lokalnej społeczności i wyzwania współczesnego świata, wspierać uczenie się przez całe życie, rozwój kompetencji społecznych i cyfrowych, kreatywność, stwarzać szeroki dostęp do informacji i działać na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Swoją koncepcję rozwoju instytucji w Ciężkowicach pragnę oprzeć na ogromnej uważności i czujności i w myśl zasady:

Biblioteka wychodzi do człowieka

podkreślając, że należy ją budować jako instytucję aktywną, otwartą na zmiany, współpracę i sieciowanie, zaangażowaną w życie lokalne, nastawioną na poszukiwanie nowych sposobów odpowiadania na zmieniające się potrzeby mieszkańców, generującej zmiany, poczynając od siebie.

W dzisiejszym świecie, którego dynamika zmian często wymyka się standardowemu uczestnikowi życia kulturalnego spod kontroli, instytucja na każdym etapie musi umieć wykazać sens swego istnienia, pokazując, w jaki sposób przyczynia się do rozwoju społeczności lokalnej, dla której i z którą istnieje.

Opracowana przeze mnie Koncepcja Funkcjonowania i Rozwoju Biblioteki stanowi plan działań ukierunkowanych na **umacnianie jej pozycji jako instytucji mocno opartej na tradycjach, ale jednocześnie nowoczesnej, otwartej i aktywnej instytucji kultury, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców oraz wyzwania współczesnego świata.**

Podstawą koncepcji jest rozwój czytelnictwa poprzez wzbogacanie i popularyzowanie oferty bibliotecznej, zachęcanie do kontaktu z książką, informacja i edukacja oraz tworzenie warunków do rozwijania zainteresowań i kompetencji czytelniczych. Równie istotna będzie szeroko zakrojona współpraca z samorządem, Wojewódzką Biblioteką Publiczną, Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, szkołami, przedszkolami, instytucjami, organizacjami społecznymi, twórcami i mieszkańcami, pozwalająca na wspólne realizowanie wartościowych inicjatyw.

W moim założeniu jest **mocna aktywizacja społeczności lokalnej poprzez realizowanie idei biblioteki pokoleń** – czyli miejsca przyjaznego dzieciom, młodzieży, dorosłym i seniorom, odpowiadającego na zróżnicowane potrzeby odbiorców oraz sprzyjającego integracji międzypokoleniowej. Chcę, aby Biblioteka była przestrzenią spotkań, rozmów, wymiany doświadczeń, edukacji i aktywnego uczestnictwa w kulturze, a więc prawdziwym „trzecim miejscem” – takim pomiędzy domem, szkołą i pracą.

Ważnym kierunkiem rozwoju będzie budowanie **widoczności Biblioteki w przestrzeniach** – zarówno w przestrzeni lokalnej, poprzez obecność podczas wydarzeń i inicjatyw społecznych, jak i w przestrzeni cyfrowej oraz medialnej. Biblioteka powinna być rozpoznawalna, komunikatywna i obecna tam, gdzie mieszkańcy spędzają czas, poszukują informacji i uczestniczą w życiu społeczności.

Realizacja wszystkich zamierzeń wymaga również **aktywnego pozyskiwania środków finansowych** z programów grantowych, konkursów, funduszy zewnętrznych i partnerskich źródeł finansowania. Do tej pory nie sięgano po tego typu rozwiązania, zatem Biblioteka w Ciężkowicach nie ma historii realizacji projektów, a to z kolei wpływa również na ocenę potencjalnie składanych wniosków. Pomimo to należy podejmować starania i aplikować o środki zewnętrzne, które stanowią realną szansę na poszerzenie oferty, modernizowanie bazy i infrastruktury, realizowanie innowacyjnych projektów i rozwijanie działalności biblioteki bez nadmiernego obciążania budżetu organizatora.

Moim celem jest stworzenie biblioteki widocznej, potrzebnej i bliskiej mieszkańcom – instytucji, która nie tylko udostępnia książki, lecz także inspiruje, łączy ludzi, rozwija kompetencje, wskazuje drogę, wspiera aktywność społeczną i staje się ważnym centrum życia kulturalnego gminy.

DIAGNOZA – PUNKT WYJŚCIA DO ROZWOJU

Miejsko-Gminna Biblioteka w Ciężkowicach posiada potencjał do dalszego rozwoju, ale jednocześnie stoi przed konkretnymi wyzwaniami. Sieć biblioteczna MGBP działa poprzez: bibliotekę główną w Ciężkowicach, filię w Bruśniku, filię w Jastrzębi. Łącznie Biblioteka dysponuje 3 placówkami i 3,75 etatu bibliotekarskiego, przy czym w samej bibliotece głównej zatrudnienie wynosi 2 etaty bibliotekarskie.

To stosunkowo niewielki zespół, który obecnie realizuje głównie zadania związane z tradycyjną obsługą biblioteczną, sporadycznie organizację wydarzeń, zajęcia edukacyjne, tradycyjną i bardzo schematyczną współpracę ze szkołami i seniorami, a w nikłym stopniu działania promocyjne i projekty. W mojej ocenie placówka jest instytucją bierną, której funkcjonowanie nie posiada strategii służącej jej rozwojowi. Zakładam realizację takich działań, które mocniej ją uaktywnią, w tym w przyszłości – jeśli zaistnieje uzasadniona potrzeba – zwiększenie zatrudnienia i wydłużenie godzin pracy Biblioteki, co potencjalnie może wpłynąć na wzrost liczby czytelników.

Biorąc pod uwagę dane statystyczne związane z czytelnictwem, w 2025 r. aktywnie wypożyczających użytkowników biblioteki było: w Ciężkowicach – 856 osób, Bruśniku – 206 osób, Jastrzębi – 650 osób – łącznie: 1 712 aktywnych czytelników. W 2024 r. było ich 1 861, a więc w tym obszarze nastąpił spadek o 149 osób, czyli około 8%. Jednocześnie nie wszędzie sytuacja jest taka sama. W Jastrzębi liczba aktywnych czytelników wzrosła z 637 do 650 osób, czyli o 13 osób. W Ciężkowicach nastąpił spadek z 967 do 856 osób. Największy spadek wystąpił w Bruśniku – z 257 do 206 osób.

To bardzo ważna informacja strategiczna pokazująca, że nie należy tworzyć jednej identycznej oferty dla całej gminy. Każda placówka wymaga indywidualnego rozpoznania potrzeb swojej społeczności i wychodzenia im naprzeciw. Należy jednak wziąć pod uwagę niż demograficzny i migrację ludności.

Ważne jest również, by wspierać aktywne czytelnictwo. Szczególnie ważną grupą jest młodzież w przedziale wieku 16-19 lat, gdzie odnotowano największy spadek aktywności.

Jednym z priorytetów rozwoju biblioteki jest **przyciąganie młodzieży działaniami łączącymi książkę, technologię, kulturę, relacje i kreatywność.**

MOCNA STRONA – BIBLIOTEKA STARA SIĘ BYĆ AKTYWNYM CENTRUM LOKALNYM

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w 2025 r. zrealizowała m.in.: 20 spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki, zajęcia dla dzieci w ferie, zajęcia wakacyjne, spotkania autorskie, konkursy, pasowanie na czytelnika, Narodowe Czytanie, po raz pierwszy Noc Bibliotek, Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, zajęcia biblioteczne, warsztaty kreatywnego pisania, spacer edukacyjny, warsztaty rękodzielnicze, wystawy i wernisaże, działania dla seniorów, akcję „Cała Polska czyta dzieciom”, program „Mała Książka – Wielki Człowiek”.

Aktywność Biblioteki obecnie jest zauważalna, jednak nie ma jeszcze strategicznego charakteru. Działalność jest zachowawcza, ograniczona do powtarzania utartych schematów, wydarzeń z roku na rok tych samych, nienastawiona na utrzymanie istniejącej społeczności wokół niej.

Moja koncepcja zakłada audyt działań dotychczasowych, jej weryfikację i ocenę pod kątem sposobu zarządzania, istniejących procedur lub niwelację zauważalnych już ich braków, realizowanej idei, istniejących i potencjalnie nowych odbiorców, stosowanych narzędzi.

To co już nasuwa się jako wniosek, to **konieczność przełamania wygodnych i utartych schematów i wyjście poza strefę „komfortu”** ograniczającej się do „biblioteki z paprotką w tle”.

Aktywność biblioteki musi opierać się na **skutecznym zarządzaniu, kontroli zarządczej, weryfikowalnym planie rocznym, odpowiednio wyznaczonych kierunkach, zostać poszerzona o nowe, dostosowane do współczesnych realiów działania.**

MISJA MIEJSKO-GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W CIĘŻKOWICACH

Nowa misja Biblioteki brzmi:

Biblioteka łączy ludzi, wiedzę i idee, tradycję i nowoczesność. Jest otwartą przestrzenią spotkania, rozwoju i inspiracji, która wzbogaca życie mieszkańców, wspiera ich aktywność i buduje silną, świadomą wspólnotę lokalną; jest nie tylko miejscem dostępu do książki i informacji, lecz także widoczną, rozpoznawalną i ważną przestrzenią dialogu, życia społecznego i kulturalnego gminy – bliską mieszkańcom, otwartą na współpracę, nowe potrzeby i wyzwania współczesnego świata.

WIZJA MIEJSKO-GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W CIĘŻKOWICACH

MGBP w Ciężkowicach to instytucja mocno rozpoznawalna jako centrum życia społecznego skupionego wokół czytelnictwa, wiedzy, kultury, aktualnych potrzeb działającego wspólnie z mieszkańcami, szkołami, organizacjami społecznymi, instytucjami kultury i samorządem.

OBSZARY REALIZACJI KONCEPCJI

Cel strategiczny 1 – Rozwój czytelnictwa

Podstawową funkcją Biblioteki pozostaje **upowszechnianie czytelnictwa**. Dlatego pierwszym celem powinno być zatrzymanie spadku liczby aktywnych czytelników i stopniowe i stopniowe jej zwiększanie. W obecnej dobie, kiedy czytelnictwo wypierane jest przez mniej wymagające aktywności, a tradycyjna książka zastępowana tą w formule online, jest to niewątpliwe wyzwanie, a ja mam pełną tego świadomość. Dodatkowo wzrostowi nie sprzyja niż demograficzny i migracje młodych ludzi związanych z edukacją bądź pracą. Mimo to należy podjąć działania stwarzające realne szanse na zwiększenie liczby sympatyków literatury.

W pierwszej kolejności należy dokładnie **zmapować mieszkańców gminy Ciężkowice** pod kątem wieku, zainteresowań, dokonać diagnozy potrzeb, generować i stymulować te, które powinny się pojawić w zakresie zainteresowania czytelnictwem, podjąć działania zmierzające do stworzenia warunków sprzyjających pozyskiwaniu nowych czytelników, w szczególności wśród młodego i najmłodszego pokolenia. W tym celu należy dołożyć wszelkich starań, by biblioteka była miejscem otwartym, przyjaznym i elastycznym, do którego młodzi ludzie będą chcieli przychodzić.

Na bieżąco należy **reorganizować i modernizować przestrzeń biblioteki głównej i filii**, a także zasoby biblioteczne, uwzględniając potrzeby czytelnicze użytkowników biblioteki, **systematycznie i w atrakcyjny sposób informować o ofercie zbiorów**, zarówno w przestrzeni wirtualnej, jak i w przestrzeni publicznej poprzez takie aktywności jak np.: „Czytelnicy wybierają” – mieszkańcy zgłaszają propozycje zakupów, „Książka na dziś i jutro” – krótkie rekomendacje pracowników, „Czytelnik Roku” – promocja najbardziej zaangażowanych czytelników. Należy również podjąć próbę stworzenia Klubu Młodego Czytelnika, zaadaptować przestrzeń Biblioteki jako miejsca stworzonego wraz z młodymi ludźmi i tak, by chcieli do niej przychodzić i spędzać w niej czas oraz poszerzyć grono czytelników Dyskusyjnego Klubu Książki, który już istnieje.

Biblioteka powinna być miejscem, w którym każdy mieszkaniec może otrzymać **wsparcie w zdobywaniu wiedzy i informacji** potrzebnych w codziennym życiu – dotyczących m.in.: pracy, edukacji, rozwoju zawodowego, zdrowia, spraw społecznych czy możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej wspólnoty. Dzięki temu ta przestrzeń staje się nie tylko miejscem dostępu do książek, ale także otwartym centrum wiedzy, kompetencji i świadomego korzystania z informacji. Mieszkańcy gminy Ciężkowice powinni mieć możliwość skorzystania z dostępu do wiedzy i zasobów zarówno w formie tradycyjnej, jak i z wykorzystaniem nowych technologii.

Cel strategiczny 2 – Szeroko zakrojona współpraca

Ważnym elementem rozwoju Biblioteki jest **skuteczne i prawidłowe zarządzanie oparte na modelu turkusowym, tzn. „włączającym”**, które praktykuję jako dyrektor Centrum Kultury Gminy Ciężkowice i który na tym etapie chcę również realizować w Bibliotece.

Takowy sposób zarządzania powinien odbywać się zarówno na poziomie wewnętrznego zarządzania zasobami ludzkimi, jak i budowania relacji z otoczeniem, których interesariusze czują, że mają realny wpływ na model funkcjonowania instytucji, wrażliwej na ich głos i ich potrzeby.

W zakresie zarządzania zasobami osobowymi instytucji będę mocno zwracać uwagę na kompetencję pracowników, tak aby zmaksymalizować ich wydajność i oddawać odpowiedzialność tam, gdzie oddać ją można. Częste narady pracownicze, odpowiedni podział obowiązków, rozliczanie z wykonanych zadań, ewaluacja i otwartość na nowe pomysły, ich wdrażanie, wyciąganie wniosków oraz systematyczne szkolenia kadry pracowniczej w celu podnoszenia wiedzy i kompetencji, niewątpliwie przyczynią się do lepszej organizacji pracy i sposobu funkcjonowania Biblioteki.

Skuteczny rozwój biblioteki publicznej wymaga ścisłej, partnerskiej i długofalowej **współpracy z samorządem gminnym**. Biblioteka jest istotnym elementem lokalnej infrastruktury społecznej, edukacyjnej i kulturalnej, a jej działalność powinna odpowiadać na rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz wpisywać się w strategiczne kierunki rozwoju gminy.

Na poziomie współpracy z Samorządem Gminy Ciężkowice praca Biblioteki będzie zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy Ciężkowice do roku 2030, z zaakceptowanym budżetem, oparta na wydatkowaniu środków budżetowych zgodnie z ustawą o finansach publicznych, czy zasadami rzetelności, gospodarności, celowości oraz legalności gospodarowania środkami publicznymi. Zakładamy partnerstwo i dialog, a także pełną gotowość również na wspólne pozyskiwanie środków finansowych, umożliwiających rozwój infrastruktury, modernizację przestrzeni bibliotecznych, zakup wyposażenia, rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej oraz realizację projektów skierowanych do różnych grup mieszkańców.

Ważnym elementem rozwoju Biblioteki będzie **aktywna i systematyczna współpraca z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie**, jako instytucją zapewniającą wsparcie merytoryczne, metodyczne i szkoleniowe bibliotekom publicznym województwa małopolskiego. W swoich działaniach będę kładła nacisk na to, by współpraca miała charakter nie tylko formalny, ale przede wszystkim partnerski, rozwojowy i oparty na wymianie doświadczeń, dialogu, szacunku i zrozumieniu. Jej celem będzie podnoszenie jakości pracy Biblioteki, rozwijanie kompetencji zawodowych pracowników oraz wdrażanie nowoczesnych standardów obsługi czytelników i organizacji działalności bibliotecznej.

Istotnym kierunkiem będzie systematyczne korzystanie z oferty szkoleń, seminariów, konferencji i konsultacji organizowanych przez WBP, a także – w miarę możliwości – aktywny udział w regionalnych sieciach współpracy, zespołach roboczych i przedsięwzięciach adresowanych do bibliotek publicznych. Pozwoli to na stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz wymianę dobrych praktyk z innymi bibliotekami. Biblioteka będzie wykorzystywać wsparcie WBP w zakresie rozwoju technologicznego, digitalizacji zbiorów, automatyzacji procesów bibliotecznych, dostępu do zasobów elektronicznych, katalogowania i opracowania zbiorów oraz rozwijania nowoczesnych usług informacyjnych.

Biblioteka powinna rozwijać **systematyczną i partnerską współpracę ze szkołami**, traktując placówki oświatowe jako jednych z najważniejszych partnerów w realizacji misji rozwijania czytelnictwa, kompetencji informacyjnych i kultury uczestnictwa. Współpraca ta powinna wykraczać poza okazjonalne wydarzenia i opierać się na wspólnie planowanych, długofalowych działaniach odpowiadających na potrzeby dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców. Podstawowym celem współpracy naszej Biblioteki ze szkołami z terenu gminy Ciężkowice będzie kształtowanie nawyku czytania, rozwijanie zainteresowań literackich oraz budowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki jako miejsca przyjaznego, nowoczesnego i atrakcyjnego dla młodego człowieka.

W swojej pracy podejmę działania zmierzające do stworzenia wspólnego kalendarza działań edukacyjnych i kulturalnych, obejmującego m.in.: spotkania autorskie, warsztaty literackie, zajęcia z kreatywnego pisania, konkursy czytelnicze, projekty artystyczne, obchody świąt literackich oraz inicjatywy związane z lokalną historią i dziedzictwem kulturowym. Szczególne znaczenie chcę nadać edukacji medialnej i informacyjnej, w tym rozwijaniu umiejętności krytycznego odbioru treści,

rozpoznawania dezinformacji, weryfikowania źródeł i bezpiecznego korzystania z Internetu. W tym zakresie będziemy wspólnie ze szkołami realizować warsztaty dotyczące m.in.: fake newsów, odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych, sztucznej inteligencji oraz higieny cyfrowej. W dalszym ciągu będziemy organizować regularne lekcje biblioteczne i zajęcia tematyczne, dostosowując jednak ich formę do zmieniających się okoliczności i potrzeb, odchodząc od modelu wykładowego do bardziej praktycznego i atrakcyjnego; podejmiemy starania stworzenia klubów czytelniczych dla różnych grup wiekowych; angażowana uczniów w wolontariat biblioteczny; organizację debat, warsztatów dziennikarskich i spotkań rozwijających kompetencje komunikacyjne.

W swojej działalności będziemy dążyć do tego, aby uczeń nie był wyłącznie odbiorcą oferty, ale również jej współtwórcą. Włączanie młodzieży w planowanie wydarzeń, wybór tematów zajęć czy tworzenie rekomendacji książkowych pozwoli lepiej odpowiadać na jej potrzeby i wzmacniać poczucie sprawczości.

Celem współpracy będzie stworzenie trwałej sieci relacji między biblioteką a szkołami, dzięki której biblioteka stanie się naturalnym partnerem w procesie edukacji, wychowania i rozwoju młodych mieszkańców gminy.

Biblioteka powinna rozwijać **trwałą i partnerską współpracę z kołami gospodyń wiejskich, stowarzyszeniami oraz innymi organizacjami społecznymi** działającymi na terenie gminy. Podmioty te stanowią ważną część lokalnego kapitału społecznego, integrują mieszkańców, pielęgnują tradycje i podejmują inicjatywy odpowiadające na potrzeby poszczególnych miejscowości. Deklaruję zacieśnienie współpracy Biblioteki z organizacjami społecznymi w zakresie wykorzystania potencjału, zasobów, wiedzy i doświadczeń podczas tworzenia wspólnych przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych, społecznych i międzypokoleniowych.

Szczególnie nacisk zostanie położony na współpracę w zakresie dokumentowania, ochrony i popularyzowania lokalnego dziedzictwa niematerialnego, obejmującego tradycyjne przepisy, zwyczaje, obrzędy, rękodzieło, opowieści mieszkańców, gwarę, pieśni i wspomnienia związane z historią miejscowości. Biblioteka z czasem będzie pełnić funkcję miejsca, w którym te zasoby są gromadzone, opracowywane i udostępniane kolejnym pokoleniom.

Dodatkowo powołany zostanie **zespół do redagowania tekstów i prowadzenia strony internetowej Encyklopedia Ciężkowic – Kompendium Wiedzy o Mieście i Gminie**, który stanowi załączek społecznego archiwum Ciężkowic.

Ważnym kierunkiem będzie organizowanie wspólnych spotkań, warsztatów i wydarzeń, takich jak: spotkania międzypokoleniowe i wieczory wspomnień; warsztaty tematyczne; wystawy, pokazy i kiermasze twórczości mieszkańców; projekty dokumentujące wspomnienia najstarszych mieszkańców; wydarzenia promujące lokalnych twórców, autorów i regionalne dziedzictwo; wspólne działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka w miarę możliwości będzie również wspierać stowarzyszenia i KGW w rozwijaniu kompetencji informacyjnych i organizacyjnych, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Istotnym elementem współpracy będzie **udostępnianie Biblioteki jako otwartej przestrzeni** spotkań, dialogu i aktywności obywatelskiej, w której organizacje mogą prezentować swoje działania, organizować zebrania, konsultacje, warsztaty i inicjatywy skierowane do mieszkańców.

Biblioteka będzie dążyć do tworzenia lokalnej sieci współpracy organizacji społecznych, łącząc ich potencjał z zasobami Biblioteki, szkół, Centrum Kultury Gminy Ciężkowice, samorządu i innych instytucji. Dzięki temu może stać się miejscem inicjowania wspólnych projektów, wymiany doświadczeń oraz wzmacniania aktywności mieszkańców.

Dwunastomiesięczna **współpraca z Centrum Kultury Gminy Ciężkowice** w trakcie pełnienia przeze mnie obowiązków dyrektora Biblioteki pokazała, jak duże wsparcie, głównie związane z wykorzystaniem zasobów ludzkich i infrastrukturalnych zyskuje Biblioteka, budując dobre relacje z otoczeniem i że obie instytucje mogą wspierać się nawzajem w realizacji celów statutowych, nie tracąc jednocześnie autonomii.

Celem szeroko zakrojonej współpracy będzie nie tylko wzbogacanie oferty biblioteki, ale przede wszystkim wspieranie aktywnych mieszkańców, wzmacnianie lokalnej tożsamości i budowanie wspólnoty opartej na zaangażowaniu, wzajemnej pomocy i odpowiedzialności za miejsce, w którym żyjemy.

Cel strategiczny 3 – Biblioteka Pokoleń

Jednym z kluczowych kierunków rozwoju Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Ciężkowicach powinno być **budowanie Biblioteki Pokoleń – instytucji otwartej, dostępnej i przyjaznej dla mieszkańców w każdym wieku.**

Idea Biblioteki Pokoleń jest szczególnie ważna dla instytucji działającej na terenie gminy, której społeczność tworzą osoby o zróżnicowanych potrzebach, doświadczeniach i możliwościach uczestnictwa w kulturze. Biblioteka powinna odpowiadać zarówno na potrzeby najmłodszych mieszkańców, młodzieży i osób dorosłych, jak również seniorów, tworząc ofertę, która nie wyklucza żadnej grupy wiekowej. Jej zadaniem powinno być nie tylko dostosowywanie działań do poszczególnych odbiorców, ale także łączenie pokoleń i tworzenie przestrzeni do wzajemnego poznawania się, wymiany doświadczeń i budowania więzi społecznych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna jako Biblioteka Pokoleń powinna stać się miejscem, w którym dziecko po raz pierwszy odkrywa radość czytania; młodzież rozwija zainteresowania, kompetencje i samodzielność; dorośli korzystają z wiedzy, informacji i oferty edukacyjnej; seniorzy pozostają aktywnymi uczestnikami życia kulturalnego i społecznego; różne pokolenia spotykają się, rozmawiają i uczą się od siebie nawzajem.

Realizacja tego celu będzie opierać się na **tworzeniu zróżnicowanej, ale spójnej oferty bibliotecznej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców na różnych etapach życia.**

W przypadku dzieci podejmować będziemy działania rozwijające nawyki czytelnicze, wyobraźnię, kreatywność i kompetencje społeczne. W ofercie dla młodzieży uwzględnimy tematykę bliską ich codzienności, m.in.: rozwój osobisty, bezpieczeństwo w Internecie, krytyczne myślenie, nowe technologie, kulturę cyfrową czy możliwość współtworzenia programu Biblioteki. Dorosłym zapewnimy dostęp do spotkań autorskich, warsztatów, wykładów, klubów zainteresowań i praktycznej wiedzy, natomiast seniorom – do działań wspierających aktywność, integrację, rozwój kompetencji cyfrowych i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu.

W tym zakresie będziemy realizować **inicjatywy międzypokoleniowe**, takie jak np.: spotkania „Opowieści naszych mieszkańców” poświęcone historii Ciężkowic i okolic; warsztaty,

podczas których seniorzy będą przekazywać młodszym pokoleniom tradycje, rękodzieło, przepisy i wspomnienia; wspólne czytanie książek i tekstów literackich przez dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów; rodzinne wydarzenia czytelnicze; projekty dokumentujące lokalne historie, fotografie, wspomnienia i zwyczaje; zajęcia, podczas których młodzież pomaga seniorom w korzystaniu z nowych technologii; wspólne działania artystyczne, edukacyjne i społeczne.

Ważnym zadaniem będzie również przełamywanie stereotypu biblioteki jako miejsca przeznaczonego wyłącznie dla osób czytających książki. Biblioteka Pokoleń powinna być

przestrzeni, w której każdy mieszkaniec może znaleźć coś dla siebie – książkę, informację, inspirację, możliwość rozwoju, kontakt z drugim człowiekiem lub po prostu przyjazne miejsce do spędzenia czasu. W tym znaczeniu Biblioteka może pełnić funkcję „trzeciego miejsca” – przestrzeni pomiędzy domem, szkołą i pracą, w której mieszkańcy czują się swobodnie, bezpiecznie i u siebie.

Tak rozumiana Biblioteka Pokoleń będzie bezpośrednio realizować cele statutowe instytucji: upowszechniać czytelnictwo, zapewniać dostęp do wiedzy i informacji, rozwijać zainteresowania, wspierać edukację, uczestnictwo w kulturze oraz integrację społeczności lokalnej. Jednocześnie pozwoli bibliotece odpowiadać na współczesne wyzwania, takie jak osamotnienie, wykluczenie cyfrowe, brak kontaktów międzypokoleniowych czy ograniczony dostęp do atrakcyjnych form spędzania czasu.

Cel strategiczny 4 – Biblioteka widoczna w różnych przestrzeniach

Nowoczesna biblioteka nie może czekać wyłącznie na swoich użytkowników. Powinna być widoczna, obecna i aktywna w przestrzeniach, w których mieszkańcy spędzają czas – w przestrzeni rzeczywistej, cyfrowej i społecznej. Jej zadaniem powinno być docieranie również do osób, które dziś nie korzystają z jej oferty, i pokazywanie im, że Biblioteka może odpowiadać na ich potrzeby, zainteresowania i sposób spędzania wolnego czasu.

Moja koncepcja rozwoju biblioteki będzie działać w oparciu o zasadę: „**Nie tylko zapraszamy do biblioteki – wychodzimy z biblioteką do mieszkańców**”.

Praktycznie założenie to będzie realizowane poprzez organizowanie działań w miejscach, w których naturalnie spotykają się mieszkańcy gminy Ciężkowice: Rynek, parki, place zabaw, szkoły, instytucje, placówki zdrowia, świetlice wiejskie, obiekty sportowe, wydarzenia plenerowe. Będziemy promować instytucję i naszą działalność podczas organizowanych wydarzeń, ale również przyłączać się do nich i w miarę pozyskanych funduszy – animując niektóre z nich, jak np. plenerowe czytelnie i „biblioteki pod chmurką”; mobilne punkty biblioteczne podczas wydarzeń gminnych; akcje wymiany książek; plenerowe bookcrossingi; „książkę na ławce”/”książki w drzewie – miniaturowe punkty z książkami w przestrzeni publicznej; czytanie bajek dzieciom w parku lub na placu zabaw; pikniki literackie; spacer literackie i historyczne; gry miejskie i terenowe inspirowane

literaturą i historią Ciężkowic; wystawy książek i fotografii w przestrzeni publicznej; akcje związane z ważnymi wydarzeniami literackimi i społecznymi.

Współczesna biblioteka publiczna nie może być obecna wyłącznie w swojej siedzibie i filiach. Znaczna część życia społecznego, komunikacji, edukacji i poszukiwania informacji przeniosła się do Internetu. To właśnie tam mieszkańcy dowiadują się o wydarzeniach, szukają interesujących treści, rozwijają zainteresowania, nawiązują relacje i podejmują decyzje dotyczące udziału w życiu kulturalnym.

Dlatego obecność biblioteki w przestrzeni wirtualnej nie powinna być traktowana jedynie jako narzędzie promocji, lecz jako jeden z podstawowych elementów jej współczesnego funkcjonowania i komunikowania się z otoczeniem.

Widoczność Biblioteki w Internecie ma znaczenie zarówno wizerunkowe, jak i społeczne. Pozwala docierać do osób, które nie odwiedzają regularnie Biblioteki, przypominać o jej ofercie, budować rozpoznawalność instytucji i pokazywać, że jest ona miejscem aktywnym, nowoczesnym oraz odpowiadającym na potrzeby mieszkańców. Dobrze prowadzona komunikacja internetowa może również zachęcać do pierwszej wizyty, zwiększać uczestnictwo w wydarzeniach i budować trwałą relację z odbiorcami.

Obserwując aktywność MGBP w Internecie stwierdzam, że w tym zakresie należy podjąć strategiczne działania mające na celu **stworzenie wirtualnej obecności Biblioteki**, która będzie regularna, atrakcyjna, spójna, aktualna i angażująca. Nie wystarczy publikować samych zapowiedzi wydarzeń. Warto pokazywać również codzienną działalność, nowości wydawnicze, rekomendacje książkowe, relacje ze spotkań, sylwetki pracowników, ciekawostki historyczne, lokalne dziedzictwo, materiały edukacyjne oraz inicjatywy realizowane wspólnie z mieszkańcami.

W ramach tego kierunku będziemy podejmować działania takie jak: systematyczne prowadzenie i rozwijanie profili biblioteki w mediach społecznościowych (np. Facebook, Instagram, TikTok); publikowanie atrakcyjnych wizualnie i wartościowych treści, dostosowanych do różnych grup odbiorców; tworzenie krótkich materiałów wideo, relacji, rolek i innych współczesnych form komunikacji; prezentowanie księgozbioru poprzez rekomendacje, cykle tematyczne, nowości i propozycje czytelnicze; wykorzystywanie kalendarza świąt, rocznic, wydarzeń literackich i lokalnych do tworzenia angażujących treści; pokazywanie Biblioteki „od środka” – ludzi, atmosfery, działań i efektów pracy; promowanie oferty wszystkich placówek – siedziby głównej oraz filii w Bruśniku i Jastrzębi; tworzenie materiałów skierowanych do konkretnych grup: dzieci, młodzieży, dorosłych, rodziców i seniorów; zachęcanie mieszkańców do komentowania, współtworzenia treści, dzielenia się wspomnieniami i rekomendacjami; współpracę z lokalnymi szkołami, instytucjami, organizacjami i twórcami w zakresie wzajemnej promocji; dbanie o aktualność i strony internetowej, łatwy dostęp do informacji, godzin otwarcia, kontaktu i oferty; wykorzystywanie Internetu do informowania o dostępnych usługach, wydarzeniach, projektach i możliwościach korzystania ze zbiorów; budowanie cyfrowego archiwum lokalnych historii, fotografii, wspomnień i materiałów związanych z dziedzictwem Ciężkowic.

W swoich działaniach będziemy również kłaść nacisk na rozwijanie kompetencji cyfrowych i informacyjnych mieszkańców. Biblioteka, jako instytucja zaufania publicznego, może pełnić funkcję przewodnika po świecie informacji – uczyć korzystania z wiarygodnych źródeł, rozpoznawania dezinformacji, bezpiecznego poruszania się w sieci oraz odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych i nowych technologii.

Widoczność wirtualna powinna być zatem rozumiana nie tylko jako informowanie o tym, co Biblioteka robi, ale również jako aktywny dialog z mieszkańcami. Będziemy obserwować zainteresowania odbiorców, analizować ich reakcje, dostosowywać język i formy komunikacji oraz reagować na zmieniające się trendy. Podejmiemy również próbę angażowania mieszkańców w tworzenie treści dla Biblioteki i wykorzystamy ten potencjał do promocji czytelnictwa.

Cel strategiczny 5 – Pozyskiwanie środków finansowych

Jednym z warunków dynamicznego i długofalowego rozwoju Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Ciężkowicach jest **aktywne poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania działalności**. Dotacja podmiotowa organizatora zapewnia podstawy funkcjonowania instytucji, jednak realizacja ambitnych przedsięwzięć, rozwój oferty programowej, modernizacja przestrzeni, zakup nowoczesnego wyposażenia oraz zwiększanie dostępności usług wymagają podejmowania działań zmierzających do pozyskiwania środków zewnętrznych.

Biblioteka powinna w sposób systematyczny monitorować dostępne programy grantowe, konkursy i naboru ogłaszane przez ministerstwa, instytucje kultury, samorząd województwa, fundacje, organizacje pozarządowe oraz podmioty dysponujące środkami europejskimi. Szczególne znaczenie będzie miało przygotowywanie projektów odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności, obejmujących m.in. rozwój czytelnictwa, edukację kulturalną, rozwój kompetencji cyfrowych i medialnych, działania międzypokoleniowe, aktywizację mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ochronę i popularyzację lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Istotnym elementem strategii będzie również rozwijanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, szkołami, instytucjami kultury i innymi partnerami. Wspólne przygotowywanie i realizacja projektów może zwiększać możliwości pozyskiwania dotacji, wzmacniać potencjał organizacyjny Biblioteki oraz pozwalać na realizację przedsięwzięć o szerszym zasięgu.

Pozyskiwanie środków finansowych powinno mieć charakter planowy i ciągły. W tym celu zasadne jest prowadzenie kalendarza naborów, tworzenie bazy potencjalnych grantodawców, rozwijanie kompetencji pracowników w zakresie opracowywania wniosków oraz gromadzenie danych dokumentujących efekty działalności Biblioteki. Ważne będzie także profesjonalne prezentowanie rezultatów zrealizowanych projektów, co może zwiększać wiarygodność instytucji i jej szanse na uzyskanie kolejnych środków.

Celem podejmowanych działań będzie nie tylko pozyskanie dodatkowych funduszy, lecz przede wszystkim zwiększenie możliwości rozwoju Biblioteki, podniesienie jakości świadczonych usług, wzbogacenie oferty dla mieszkańców oraz budowanie nowoczesnej, aktywnej i odpowiadającej na potrzeby społeczności instytucji kultury.

Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych pozwoli bibliotece pełniej realizować cele statutowe i wzmacniać swoją pozycję jako ważnego centrum wiedzy, kultury, edukacji i integracji mieszkańców gminy Ciężkowice.

PODSUMOWANIE

WARTOŚCI STANOWIĄCE FUNDAMENT KONCEPCJI ROZWOJU BIBLIOTEKI

Przedstawiona koncepcja funkcjonowania i rozwoju Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Ciężkowicach opiera się na jasno określonym systemie wartości, które mają wyznaczać sposób

funkcjonowania instytucji, podejmowania decyzji oraz budowania relacji z mieszkańcami, pracownikami, organizatorem i partnerami. Wartości te będą stanowić fundament wszystkich zaplanowanych działań i pozwolą zachować spójność pomiędzy misją Biblioteki, jej wizją oraz celami strategicznymi.

Otwartość i dostępność

Otwartość jest szczególnie ważna, ponieważ Biblioteka jako instytucja publiczna powinna odpowiadać na potrzeby całej społeczności, a nie wyłącznie osób już aktywnie korzystających z jej usług. Tylko biblioteka dostępna i przyjazna może skutecznie przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, informacyjnemu i cyfrowemu oraz budować trwałe relacje z mieszkańcami.

Mieszkaniec w centrum działania

Takie podejście pozwoli odejść od modelu instytucji działającej według utrwalonych schematów na rzecz Biblioteki elastycznej, reagującej na zmiany społeczne i rzeczywiste potrzeby lokalnej społeczności. Jest to szczególnie istotne w sytuacji zmian demograficznych, migracji młodych ludzi oraz zmieniających się sposobów korzystania z kultury i informacji.

Czytelnictwo, wiedza i rozwój

W dobie ogromnej ilości informacji szczególnego znaczenia nabiera umiejętność oceny ich wiarygodności, rozpoznawania manipulacji i dezinformacji oraz bezpiecznego korzystania z Internetu. Biblioteka, jako instytucja zaufania publicznego, może pełnić w tym zakresie ważną funkcję edukacyjną.

Wspólnota i relacje

Budowanie relacji jest szczególnie istotne w obliczu współczesnych wyzwań społecznych, takich jak osamotnienie, ograniczenie bezpośrednich kontaktów czy słabnące więzi międzypokoleniowe. Biblioteka ma stać się jednym z miejsc, które pomagają te więzi wzmacniać.

Współpraca i partnerstwo

Partnerstwo oznacza wzajemne wykorzystanie wiedzy, doświadczeń, kompetencji, przestrzeni i zasobów. Pozwala realizować przedsięwzięcia o większym znaczeniu społecznym, a jednocześnie racjonalniej wykorzystywać ograniczone możliwości organizacyjne i finansowe Biblioteki. Współpraca będzie mieć charakter długofalowy i oparty na wzajemnym zaufaniu, a nie ograniczać się wyłącznie do okazjonalnych wydarzeń.

Sprawczość i współuczestnictwo

Ważną wartością będzie również wzmacnianie sprawczości mieszkańców, wyrażana poprzez możliwość współtworzenia. Dzięki temu mieszkańiec przestaje być wyłącznie odbiorcą usług Biblioteki, a staje się jej współtwórcą. Buduje to poczucie wpływu, odpowiedzialności i więzi z instytucją oraz miejscem, w którym żyje.

Szacunek, równość i włączanie

Wartość ta jest szczególnie istotna dla realizacji idei Biblioteki Pokoleń. Jej zadaniem nie jest tworzenie przestrzeni dla jednej grupy odbiorców, ale budowanie miejsca, które łączy mieszkańców i pozwala im uczestniczyć w kulturze na różne sposoby.

Lokalność, tożsamość i ochrona dziedzictwa

Biblioteka powinna być mocno zakorzeniona w miejscu, w którym działa. Dlatego jednym z ważnych fundamentów jej rozwoju będzie troska o lokalną historię, pamięć mieszkańców, tradycje, zwyczaje, twórczość oraz niematerialne dziedzictwo kulturowe. Działania te mają znaczenie nie tylko dla ochrony przeszłości, ale również dla budowania tożsamości kolejnych pokoleń.

Tradycja i nowoczesność

Koncepcja rozwoju Biblioteki zakłada łączenie szacunku dla jej wieloletniej tradycji z otwartością na nowe rozwiązania. Tradycyjna funkcja Biblioteki – gromadzenie, opracowywanie, ochrona i udostępnianie zbiorów – powinna pozostać podstawą jej działalności, ale być uzupełniana przez nowoczesne formy pracy, komunikacji i uczestnictwa w kulturze. Nowoczesność nie powinna oznaczać rezygnacji z tradycyjnych wartości biblioteki, lecz ich twórcze rozwijanie. Nowe technologie, media społecznościowe, e-zasoby czy nowoczesne metody edukacyjne powinny być narzędziami służącymi realizacji podstawowej misji instytucji, a nie celem samym w sobie.

Odpowiedzialność, gospodarność i transparentność

Rozwój Biblioteki powinien odbywać się w sposób odpowiedzialny i racjonalny. Dotyczy to zarówno gospodarowania środkami publicznymi, jak i zarządzania zasobami ludzkimi, przestrzenią, wyposażeniem oraz czasem pracy. Podejmowane działania będą oparte na diagnozie potrzeb, analizie możliwości finansowych, określeniu zakładanych rezultatów oraz późniejszej ewaluacji. Istotne będzie przestrzeganie zasad legalności, celowości, gospodarności i rzetelności w gospodarowaniu środkami publicznymi. Odpowiedzialność oznacza również gotowość do oceny własnych działań, wyciągania wniosków i wprowadzania zmian tam, gdzie dotychczasowe rozwiązania nie przynoszą oczekiwanych efektów.

Rozwój i gotowość do zmiany

Biblioteka będzie instytucją uczącą się, otwartą na nowe doświadczenia i rozwiązania. Rozwój będzie obejmować zarówno ofertę dla mieszkańców, jak i kompetencje pracowników, sposób organizacji pracy, komunikację oraz zarządzanie. Gotowość do zmiany jest szczególnie ważna w sytuacji, gdy zmieniają się sposoby korzystania z książki, kultury, informacji i technologii. Biblioteka, chcąc pozostać ważną instytucją lokalną, dlatego musi umieć obserwować te zmiany i odpowiedzialnie na nie reagować.

Wartości jako praktyczny fundament zarządzania

Przyjęte wartości nie będą pozostawać jedynie deklaracją zawartą w dokumencie strategicznym. Będą znajdować odzwierciedlenie w codziennym funkcjonowaniu Biblioteki – w sposobie zarządzania zespołem, planowaniu wydarzeń, współpracy z partnerami, komunikacji z mieszkańcami, gospodarowaniu środkami publicznymi oraz ocenie rezultatów podejmowanych działań. Stanowią one wspólny fundament wszystkich pięciu celów strategicznych przyjętych w niniejszej koncepcji: rozwoju czytelnictwa, szeroko zakrojonej współpracy, budowania Biblioteki Pokoleń, zwiększania widoczności Biblioteki oraz aktywnego pozyskiwania środków finansowych.

W efekcie rozwój Biblioteki będzie rozumiany nie tylko jako zwiększanie liczby wydarzeń czy użytkowników, ale przede wszystkim jako podnoszenie jakości relacji z mieszkańcami, zwiększanie dostępu do wiedzy i kultury, wzmacnianie aktywności społecznej, ochrona lokalnego dziedzictwa oraz budowanie trwałej wartości dla lokalnej wspólnoty.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna ma być instytucją otwartą, potrzebną, wiarygodną i bliską mieszkańcom – zakorzenioną w lokalnej tradycji, ale jednocześnie gotową na zmiany, nowe wyzwania i potrzeby przyszłych pokoleń i taką wizję zamierzam realizować.

Biblioteka wychodzi do człowieka
